

ZÁZRAK ZVANÝ SLUŠOVICE?

Ešte pred desiatimi – pätnástimi rokmi z obcí v okrese Gottwaldov na Morave boli ďaleko najznámejšie Vizovice (vďaka lahodným mokom z tamojšej produkcie), ale postupom času sa na čelo popularity v okrese – i ďaleko za ním – dostali jednoznačne Slušovice. Miera ich známosti v širokej verejnosti doma, ale aj za hranicami republiky neustále stúpa – i keď bývajú obdobia, že publicity o Slušoviciach je, bohvie prečo, menej, ba dokonca sa stáva, že je aj celkom nulová. Slušovice, presnejšie JZD AGROKOMBINÁT SLUŠOVICE, ako znie názov jednotného roľníckeho družstva, ktoré sa zaslúžilo o tento publicitný „boom“, obrastajú aj nejednou legendou.

S veľkou dávkou zovšeobecnenia by sa dalo povedať, že sa celý český a slovenský národ v „prípade Slušovice“ rozdelil na dva veľké tábory: jeden tvoria tí, ktorí sú ZA Slušovicami, druhý zase tí, ktorí sú PROTI nim. Argumenty majú jedni i druhí. Chcel som preto na vlastné oči a uši vidieť a počuť, ako to v Slušoviciach naozaj vyzerá, i to, aká je spolupráca tohto družstva, úspešne kooperujúceho aj s početnými zahraničnými partnermi, s inštitúciami a organizáciami zo Slovenskej socialistickej republiky. Po niekoľkodňovom pobyte som sa jednoznačne priradil do tábora, ktorý Slušoviciam drží palce, ktorý im „fandí“. A teraz by som sa rád pokúsil vysvetliť prečo – rozobrať oných niekoľko pilierov, v ktorých vidím tajomstvo úspechu slušovického JZD – Agrokombinátu.

LUDIA

Celý agrokombinát stojí na správnom a zdravom vzťahu k ľuďom, ktorému predchádza ich adekvátny výber. Každým rokom sa do zamestnania hlási okolo dvoch stovák mladých absolventov vysokých škôl i ďalších záujemcov z celej ČSSR, z čoho takmer okamžite dobrá polovica odpadne: niektorí kvôli tomu, že aplikačnú prax, spojenú s určitou dávkou fyzickej práce, považujú za neprijateľnú, ďalší preto, že nároky, kladené na prácu v JZD Agrokombináte Slušovice, sa zdajú im príliš vysoké. Tí, ktorí zostanú, nefutujú. Za náročnú, kvalitnú prácu sa im dostáva náležité ocenenie nielen v zmysle finančnom, ale aj morálnom, sociálnom a spoločenskom.

Jedným z takýchto javov, v ktorých sa priam rukolapne odráža identifikácia pracovníkov so svojím zamestnávateľom, sú napríklad nápisy na podnikových autách. Všetci dobre poznáme problémy, ktoré vznikajú s označovaním služobných vozidiel: sú organizácie, ktoré by svoju firmu najradšej vypísali na vozidle len mikroskopickými písmenami. V Slušoviciach je to presne naopak: každý vodič je hrdý na to, že môže riadiť vozidlo, označené veľkou zeleno-žltou firemnou značkou. A pretože systém používania vozidiel v družstve je domyslený a dopracovaný do dôsledkov, pri vozidlách netreba používať nijaké nečestné manévry, švindľovať s kilometrami alebo pohonnými hmotami.

Slušovické družstvo sa stará o svojich členov – lebo všetci pracovníci JZD Agrokombinátu sú členmi družstva a z toho titulu zároveň členmi Zväzu českých roľníkov, čo im zabezpečuje rovnaké pracovno-právne a sociálne vymoženosti, ako členstvo v ROH

– doslova od kolísky po starobu. Deti členov družstva sa rekreujú doma i v zahraničí – V Sovietskom zväze, Maďarsku, NDR, NSR, Taliansku, Rakúsku, každý člen družstva dostáva ráno do domu čerstvé mlieko, maslo a pečivo za režišné ceny, v stravovacích zariadeniach družstva sa podáva kvalitná strava väčšinou z vlastnej produkcie, rastlinnej i živočíšnej, dôchodcovia majú nárok na obedy za symbolickú cenu dvoch korún a špeciálna zložka, nazvaná Agroservis, zabezpečuje všedné i náročnejšie potreby členov družstva.

V Slušoviciach si ľudí vážia – a práve preto môžu klásť na ich prácu a výkony také nároky, s akými sa inde nestretáme. A mám taký dojem, že závisť na úspechy toho druhého je u nich neznámym pojmom.

PRÁCA

Keby dnes žil Karol Marx, s najväčšou pravdepodobnosťou by si odskočil z Londýna a prišiel sa pozrieť do Slušovic, aby zistil, ako sa jeho teoretický postulát o práci, ktorá prestane byť odcudzenou a ako životná potreba a radosť sa postupne z teórie mení na goethovský zelený strom životnej praxe. V Slušoviciach sa práca poväčšine stáva doslova vášňou a koníčkom. Stretol som tu viacerých fanatikov svojho odboru, pre ktorých neexistuje pracovný čas, ale len a len práca a jej výsledky. Keď som sa jedného z nich spýtal, koľko sa u nich robí, odpovedal mi bez náznaku ironie: „Keď treba, denne dvadsaťštyri hodín plus noc.“

Na inom pracovisku – zhodou okolností vo sfére mikroelektroniky – som videl pracovať len niekoľkých ľudí, akoby technických údržbárov. Vedúci oddelenia mi vysvetlil: „Momentálne nemáme

● Docent Ing. Josef Hurta, CSc. je námestníkom predsedu družstva pre vedeckotechnický rozvoj

pohromade všetky montážne komponenty, tak som ľudí poslal domov. Akonáhle ich dostaneme a skompletizujeme, budú pracovať dvanásť i viac hodín denne." Flexibilný pracovný čas vo svojej typickej, progresívnej podobe. Dôležitý je výsledok, nie cesta, forma či klišé, ktorou sa má dosiahnuť.

A keď som si dovolil zacitovať Marxa, nejde o nejaké odvážne zveličovanie. V Slušoviciach bol jeden z tvorcov sovietskej ekonomickej reformy, akademik Aganbegjan, a neodišiel z agrokombinátu bez slov úprimného uznania. A len niekoľko dní pred mojou návštevou prednášal v slušovickom družstve americký „vedec roku 1985" Ronald E. Cape, riaditeľ a hlavný manažér firmy Cetus Corporation z Emeryvillu v Kalifornii, tvorca jedného z liekov proti rakovine. V závere svojej návštevy vyjadril presvedčenie, že sa nájdú cesty, ako so Slušovicami aktívne spolupracovať. A keby

sme chceli zacitovať z knihy hostí posledného obdobia, na čestnom mieste uvidíme mená ministra poľnohospodárstva RSFSR V. I. Naumova a ďalších politických osobností. Rovnako stopätnásťčlená skupina veľvyslancov, chargé d'affaires a vedúcich obchodných oddelení diplomatických misií, akreditovaných v ČSSR, si nedávno s veľkým záujmom prezrela prevádzky agrokombinátu a s vedúcimi pracovníkmi túto hostia zotrvali v štvorhodinovej besede.

ORGANIZÁCIA

Už veľký učiteľ národov J. A. Komenský napísal, že na dobrej organizácii závisí všetko. Ale na túto jeho životnú devízu akoby sme z času na čas zabúdali. Že dobrá organizácia dokáže robiť doslova zázraky, toho dôkazom je nielen existencia a výsledky slušovického družstva, ale aj jednotlivé čiastkové splnené úlohy, ktoré často majú nie európske, ale

svetové, časové a kvalitatívne parametre. Uvediem aspoň jeden príklad: štvorprúdovú diaľnicu, ktorá vedie od križovatky hlavnej cesty ako odbočka do obce Slušovice, začali budovať v polovici januára 1987 a dokončili ju 19. apríla toho istého roku. Treba len doložiť, že ide o diaľnicu v dĺžke piatich kilometrov a že zima 1986/87 nebola nijako zvlášť pre stavbárov prajná.

Opis organizačnej štruktúry JZD Agrokombinátu Slušovice by zabral pomerne dosť miesta, preto sa ho pokúsím zachytiť doslova v telegrafickej skratke: na čele družstva je predseda, ktorým je už dvadsaťštyri rokov Ing. František Čuba, CSc. Predsedu a miestopredseda volia všetci členovia na obdobie štyroch rokov. Ostatných riadiacich pracovníkov – námestníkov predsedu pre jednotlivé mikroštruktúry – menuje potom priamo predseda. V súčasnosti je v agrokombináte jedenásť námestníkov predsedu, z čoho

dvaja stoja na čele nevýrobných mikroštruktúr – ekonomickej a vedeckotechnického rozvoja – a ďalší deväť riadia výrobné mikroštruktúry: poľnohospodárskej výroby; potravinárskej výroby; výstavby; lesnej výroby a pridruženej výroby; strojárkej výroby; mikroelektroniky; poľnohospodárskej chémie; poľnohospodárskej biochémie a najnovšej – zahraničnoobchodných vzťahov.

Družstvo obhospodaruje pôdu 17 obcí okresu Gottwaldov v rozlohe 8000 hektárov, z čoho je 3500 ha ornej, 2000 ha lesa a ostatok pastviny, takže patrí skôr medzi podhorské lokality. Napriek mnohým legendám, že Slušovice nie sú družstvom poľnohospodárskym, ale že robia všetko iné, než práve rastlinnú a živočíšnu výrobu, dosahované výkony v rastlinnej i živočíšnej produkcii sú zásluhou moderných technológií obdivuhodné. Napríklad výnosy kukurice sú v priemere dvojnásobne

vyššie a podľa slušovickej meto-
diky, tzv. programu KSL (kukurice
Slušovice) celkove sa už obhospo-
daruje 30 000 hektárov, z čoho
1700 hektárov v Sovietskom zvä-
ze v rámci kooperácie. Je však
rovnako pravdou aj to, že Slušo-
vice sú už dnes najvýznamnejším
výrobcom osobných počítačov
v ČSSR.

Námestník predsedu družstva
pre mikroštruktúru mikroelektroni-
ky Ing. Miroslav Kubík (zhodou
okolností Slovák, pretože pri roz-
miesťovaní kádrov v Slušoviciach
nerozhoduje vek, národnosť či iné
ukazovatele, ale len a len schop-
nosti a skúsenosti) ma informuje,
že roku 1986 vyrobili 200 kusov
počítačov TNS, roku 1987 ich bu-
de 4000 kusov a od roku 1988
budú ročne vyrábať a dodávať na
trh nový model v počte 30 000
kusov s tým, že cieľový program
výroby stanovuje výsledný počet
150 000 počítačov. Ale, doložme

ženou výrobou – rozvíja sa dyna-
micky a organicky s ostatnými
zložkami.

VEDA

Organické začlenenie vedy do
výroby nemá nič spoločného
s proklamatívnosťou, ale je každo-
dennou praxou. Námestník pred-
sedu pre vedeckotechnický roz-
voj, teda pre jednu z dvoch nevý-
robných mikroštruktúr, bez ktô-
rých by však oných deväť výrobných
bolo nemysliteľných, docent
Ing. Josef Hurta, CSc. hovorí:
„Veda, výskum, výroba sú u nás
prepojené a operatívne. Ak chce-
me napríklad dosahovať maxi-
málny výnos kukurice, najskôr si
zistíme hraničné možnosti kon-
krétneho druhu na jeden hektár
v konkrétnych podmienkach.
A potom vypracujeme technolo-
gický program do všetkých dô-
sledkov, ktorého cieľom je do-
siahnúť tento maximálny výnos,

zabránil. V iných poľnohospodár-
skych podnikoch sa často stane,
že nie sú alebo pesticídy, alebo
technika, alebo pracovníci. U nás
sa to stať jednoducho nemôže.“

Zo 4020 členov družstva vyše
500 má vysokoškolské vzdelanie
a tridsať ich je kandidátmi vied.
Trebá viac slov o prepojení vedy
a techniky?

ANTICIPÁCIA

Za posledný pilier úspechu po-
važujem čosi, čo som si sám pre
seba nazval anticipáciou. Keď sa
v tridsiatych rokoch v neďalekom
Gottwaldove, vtedy nazývanom
Zlín, ujímal vedenia projekčných
ateliérov Baťových závodov pro-
fesor Vladimír Karfík, nikto netu-
šil, že práve odtiaľto poletia do
Európy také slová a pojmy, ako
štandardizácia, unifikácia, typizá-
cia, ktoré sa až zhruba o dve
desaťročia stanú u nás bežnými,
a to nielen v stavbárskej praxi.

vi, a ďalší rok už budú tento
významný potravinársky poloto-
var dodávať aj na domáci trh.

A Slovensko? V Slušoviciach sa
veľmi dobre uplatňujú pri preno-
se embryí absolventi košickej Vy-
sokej školy veterinárnej. Väčší po-
čet slovenských družstiev koope-
ruje s JZD AK Slušovice pri výro-
be poľnohospodárskych strojov.
Ďalšia oblasť spolupráce je ko-
operácia pri výrobe počítačov i pri
kukuricnom programe: 3500 hek-
tárov, zasiatych systémom KSL sa
nachádza v juhoslovenských
okresoch Komárno a Nové Zám-
ky. Slušovice už majú svoje zastú-
penie aj v hlavnom meste SSR
Bratislave a ako mi povedal prom.
fyzik Peter Novotný, vedúci pra-
covník marketingu a obchodu zá-
vodu aplikovanej kybernetiky,
práve zriadili v Martine akvizičné
a servisné stredisko pre mikro-
počítače s pôsobnosťou pre celé
územie SSR.

1. Spoločensko-obchodným centrom je areál jazdeckej dráhy, pripomínajúci svojim priestorovým, ale najmä farebným riešením talianske prímorské mestečká

2. V tejto budove, nazývanej „AB“, tlčie srdce JZD AK Slušovic; tu je sídlo predsedu i jeho námestníkov a neďaleko je umiestený aj družstevný mozog – ústredný dispečing

3. V túto chvíľu je v montážnej hale mikropočítačov dosť prázdno, ale keď dôjdu montážne komponenty, potom sa tu pracuje dvanásť i viac hodín za smenu

4. V hale je dosť tesno. Domáci ma požiadali, aby som to pochopil: do času dobudovania novej haly sú to len provizórne priestory

5. Hoci slušovické JZD disponuje dvoma letiskami, toto lietadlo nie je pripravené k štartu: slúži ako atraktívna kaviareň pre desaťtisíciky návštevníkov JZD Agrokombinát Slušovice, ktorí sem v priebehu roka zavítajú

zase hneď nato, že v horských
podmienkach dosahujú výnosy
6–7 ton obilovín z hektára
a 5500–6000 litrov mlieka od jed-
nej dojnice. Poľnohospodárska
produkcia nie je teda v Slušovi-
ciach ani popoluškou, ani pridru-

alebo sa mu aspoň priblížiť.“ Zá-
stupca riaditeľa závodu rastlinnej
výroby Ing. František Maňásek to
upresňuje: „Ak treba urobiť pos-
trek proti burine v rozpätí troch
dní, keď môže byť účinný, nesmú
existovať prekážky, ktoré by tomu

A teraz práve v okolí Gottwaldova
zase slušovické družstvo predbie-
ha konkrétny čas. Termíny ako
kooperácia, integrácia, priame
vzťahy, zefektívňovanie dávno
predtým, kým sa stali všeobecnej-
šie aplikovanými, uviedli práve tu
do konkrétnej spoločenskej pra-
xe. Aj dnes, akonáhle sa na obzore
objaví nová legislatívna úprava,
Slušovice ju analyzujú a – ak sa
ukáže pre okruh ich činností už-
itočná – uvedú do praxe.

Neustále rozmýšľajú. Tak na-
príklad z celej republiky vykupujú
igelitové vrecia, jeden z prvora-
dých ekologických nepriateľov,
pretože v pôde neprehnújú ani za
desaťročia, a na linke, zakúpenej
v zahraničí, robia z nich regranu-
lát, z ktorého ďalej vyrábajú (na
ďalšej linke) priemyselne obaly.
Ak sa ukáže, že máme nadbytok
padaného ovocia – a že to tak
môže byť každý rok – zakúpiť
ďalšiu linku na výrobu ovocných
koncentrátov, ktorú za rok splatia
produktami, dodanými výrobco-

Podiel či príspevok Slovenska je
teda viditeľný na všetkých hlav-
ných pilieroch úspechu slušovic-
kého JZD – tak, ako tieto piliere
cieľavedome a organicky integru-
jú do seba všetko to nové, moder-
né, perspektívne, pozitívne, čo
stojí v okruhu ich záujmu, bez
ohľadu na čas zrodu, krajinu pô-
vodu alebo devízové či technicko-
organizačné problémy.

A čo je rovnako sympatické: so
svojimi skúsenosťami a metóda-
mi sa v Slušoviciach nijako netaja.
Ochotne sa s nimi s každým se-
rióznym záujemcom podelia. Ro-
ku 1986 si prezrelo vo forme ex-
kurzií 70 000 návštevníkov jednot-
livé prevádzky slušovického agro-
kombinátu; roku 1987 bol už tento
počet ďaleko vyšší. Tak čo povie-
te? Zázrak? Nie, iba tvrdá a zodpo-
vedná práca s moderným ria-
dením.

MIROSLAV JANEK
SNÍMKY AUTOR